

Cyfarfod: Fforwm Cyllideb Ysgolion

Dyddiad: 17 Chwefror 2025

Pwnc: Cyllideb 2025/26

Awdur: Dewi Morgan, Pennaeth Cyllid

CYFLWYNIAD A CHYD-DESTUN

- Rhaid i'r Cyngor osod cyllideb gytbwys ar gyfer 2025/26.
- Gosodir y gyllideb hon mewn cyfnod ble mae awdurdodau lleol Cymru yn parhau i wynebu heriau ariannol, lle nad yw'r ychwanegiad i'r setliad yn cwrdd â'r cynnydd yn y galw am wasanaethau.
- Mae Cyngor Gwynedd wedi derbyn cynnydd grant Llywodraeth o 3.1% ar gyfer 2025/26, sy'n cyfateb i gynnydd gwerth £7.5m mewn ariannu allanol. Yn ogystal â hynny, mae sail y setliad am 2024/25 wedi cynyddu o £6.5m i adlewyrchu trosglwyddo cyfrifoldebau i'r setliad, sydd hefyd yn arian ychwanegol wedi ei gynnwys yn y grant.
- Erbyn 2025/26, byddai angen cynyddu ein gwariant o £24.2m er mwyn "sefyll yn llonydd". Mae hyn yn cynnwys £7.7m i gwrdd â phwysau ar gyllidebau'r gwasanaethau, uwchlaw chwyddiant.
- Bydd y Cyngor llawn ar 6 Mawrth 2025 yn clywed fod pwysau galw ar wasanaethau yn ogystal â phwysau chwyddiant yn dangos fod rhaid ystyried cyfuniad o gynnydd Treth Cyngor a chyflwyno rhaglen newydd o arbedion a thoriadau os am osod cyllideb gytbwys ar gyfer 2025/26. Mae cyllideb 2025/26 yn ceisio gwarchod y gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu i bobl Gwynedd, ac yn argymhell cynnydd o 8.66% yn y Dreth Cyngor er mwyn cyflawni'r amcan hwnnw eleni. Hyd yn oed wedyn, byddwn angen chwilio am arbedion a thoriadau i osod cyllideb gytbwys, ac mae rhagolygon yn awgrymu bydd pwysau pellach wrth anelu i osod cyllideb gytbwys ar gyfer 2026/27.

ARBEDION PRESENNOL (SYDD WEDI EU CYMERADWYO'N FLAENOROL)

- Mae Cyngor Gwynedd wedi gwireddu dros £42m o gynlluniau arbedion ers 2015/16.**
- Ar 20 Chwefror 2024, bu i'r Cabinet gymeradwyo gwerth £5.2m o arbedion ar gyfer cyllideb 2024/25 ymlaen. Mae gwerth £2,860,300 o'r arbedion wedi eu proffilio ar gyfer 2025/26. Bu i'r £5.2m yn ei gyfanrwydd ei weithredu yng nghyllideb 2024/25, gydag arbedion y blynyddoedd dilynol yn cael eu pontio o gronfeydd. Felly, nid yw arbedion 2025/26 a 2026/27 yn cynorthwyo i leihau y bwlch ariannol yn y blynyddoedd hynny.
- Mae tri cynllun arbedion gwerth £650k sydd yn berthnasol i 2025/26 yn deillio o raglenni blaenorol o arbedion ac ar gael i lenwi bwlch 2025/26.
- Mae gwerth yr arbedion fesul adran wedi'u crynhoi yn y tabl canlynol.

Arbedion sydd eisoes wedi eu rhaglennu i leihau bwlch Cyllideb 2025/26	
	£
Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,123,120
Adran Amgylchedd	949,630
Adran Priffyrdd, Peirianeg a YGC	462,500
Adran Cyllid a Technoleg Gwybodaeth	292,540
Adran Addysg	151,960
Adran Economi a Chymuned	135,020
Adran Gwasanaethau Corfforaethol	218,620
Tim Rheoli Corfforaethol	30,000
Is-Gyfanswm	3,363,390
Llai: Darpariaeth Arbedion	(286,030)
Arbedion Cynlluniedig Presennol 2025/26	3,077,360

- Fel gellir gweld, nid oes arbedion na thoriadau yn effeithio ar ysgolion yn 2025/26, ond tynnir sylw'r Fforwm i baragraff 16 isod, sy'n ymwneud â demograffi.

YMDRIN Â'R GYLLIDEB YSGOLION YN 2025/26

- Cefndir:** Y bydd cynnydd arferol yn y cwantwm ysgolion Gwynedd eleni, gan fod y Cyngor (yn wahanol i rai awdurdodau lleol) yn ariannu chwyddiant, incrementau cyflog, a demograffi.
- Chwyddiant:** Bydd y gyllideb ysgolion yn cynyddu **£3.1m** eleni ar gyfer cynnydd chwyddiant, gan gynnwys chwyddiant tâl a phensiwn athrawon. Bydd hyn yn cyfarch cynnydd costau cyflogau athrawon o 5.5% am y 5 mis Ebrill – Awst, sef effaith blwyddyn lawn cytundeb tâl Medi 2024, a hefyd cost cynnydd pellach o 3% amcangyfrifir ar gyfer cytundeb tâl Medi 2025 (am y 7 mis Medi 2025 – Mawrth 2026). Mae cynnydd cyflog staff ategol Ebrill 2024 hefyd wedi'i gynnwys ac amcan pellach o 3% Ebrill 2025.

13. **Yswiriant Gwladol:** Bydd cynnydd o **£1.9m** mewn cost yswiriant gwladol cyflogwr, yn dilyn cyhoeddiad Llywodraeth Lloegr i gynyddu cyfradd cyflogwr o 13.8% i 15.0%, ynghyd â lleihau'r trothwy i £5,000.
14. **Pensiwn Athrawon:** Roedd cynnydd yn y gyfradd cyfraniad cyflogwr ar bensiwn athrawon o 5% o Ebrill 2024. Mae grant penodol wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2024/25 i ariannu'r cynnydd, gyda'r grant yn trosglwyddo i'r setliad ar gyfer 2025/26.
15. **Incrementau Cyflog Staff:** Ychwanegir £474k i gyllideb ar gyfer 2025/26 i ymdrin ag incrementau a lleihad trosiant staff o (£134k).
16. **Demograffi (niferoedd disgyblion):** Bydd y gyllideb ysgolion yn lleihau eleni oherwydd yr addasiadau "demograffi" arferol, sy'n deillio o newidiadau mewn niferoedd disgyblion. Defnyddir gwir nifer disgyblion Medi 2024 i gyfrifo dyraniadau 2025/26. Mae'r sefyllfa yn amrywio o ysgol i ysgol, ond ar y cyfan mae effaith lleihad niferoedd disgyblion yn golygu y byddai'r gyllideb ysgolion yn ei gyfanrwydd yn lleihau (£643k), sy'n cynnwys lleihad (£415k) i'r sector Gynradd a lleihad (£228k) i'r sector Uwchradd. Bydd ysgolion unigol yn disgwyl cynnydd / gostyngiad yn eu dyraniadau yn gymesur â'r newid mewn niferoedd disgyblion yn yr ysgolion.
17. **Arbedion a Thoriadau:** Ar ôl gweithredu toriadau â cyfanswm o £1.966m yn 2023/24 a 2024/25, nid oes bwriad gweithredu arbedion pellach ar ysgolion yn 2025/26.
18. **Grantiau Penodol Addysg:** Ymddengys y bydd grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru yn parhau ym maes Addysg yn 2025/26 gan ddilyn yr un sail dyrannu â 2024/25.
19. **Casgliad Cyffredinol:** Wedi cymryd yr holl ffactorau uchod i ystyriaeth, bydd y gyllideb ysgolion yn uwch yn 2025/26 o'i gymharu gyda 2024/25.